

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

2023 m. gruodžio 19 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, susidedanti iš teisėjų Andžej Maciejewski, Gedimino Sagačio (kolegijos pirmininkas) ir Jūratės Varanauskaitės, susipažinusi su 2023 m. gruodžio 7 d. paduotu **suinteresuoto asmens UAB „Liucija“** kasaciniu skundu dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. lapkričio 7 d. nutarties peržiūrėjimo

nustatė:

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2023 m. lapkričio 7 d. nutartimi tenkino pareiškėjos Rusijos Federacijoje registruotos akcinės bendrovės „Zernovoi terminal „KCK““ prašymą ir pripažino bei leido vykdyti Lietuvos Respublikoje Tarptautinio komercinio arbitražo teismo prie Rusijos Federacijos prekybos ir pramonės rūmų 2022 m. lapkričio 18 d. sprendimą, kuriuo pareiškėjai Rusijos Federacijoje registruotai akcinei bendrovei „Zernovoi terminal „KCK““ iš suinteresuoto asmens uždarosios akcinės bendrovės „Liucija“ priteista 17 481,60 Eur skola ir 4206 JAV dolerių registracijos ir arbitravimo rinklių išlaidų.

Lietuvos apeliacinis teismas nenustatė užsienio arbitražo sprendimo nepripažinimo pagrindų, nurodė 1958 metų Niujorko konvencijoje dėl užsienio arbitražų teismų sprendimų pripažinimo ir vykdymo. Teismas 2023 m. rugpjūčio 23 d. nutartimi įtraukė FNTT, kaip išvadą teikiančią kompetentingą instituciją, užtikrinančią tarptautinių sankcijų Lietuvos Respublikoje įgyvendinimą. Iš FNTT išvados nustatyta, kad nei pareiškėja Rusijos Federacijoje registruota AB „Zernovoi terminal „KCK““, nei jos vadovas ir akcininkai neįtraukti į Europos Sąjungos sankcionuotų Rusijos Federacijos prekybos ir pramonės rūmų 2022 m. lapkričio 18 d. sprendimą, prašo Lietuvos Respublikos kompetentingas institucijas lėšas perversi ne į Europos Sąjungos sankcionuotą AB „Alfa Bank“, bet į AB Raiffeisenbank“ banke esančią sąskaitą, pastarasis bankas neįtrauktas į sankcionuotų subjektų sąrašą. Prašomame pripažinti sprendime nenustatyta nieko, kas paveiktų Lietuvos Respublikos suverenitetą ar saugumą, piliečių teises ir teisėtus interesus, arba prieštarautų pagrindiniams Lietuvos Respublikos įstatymų principams. Arbitražo teismo 2022 m. lapkričio 18 d. sprendimu suinteresuotas asmuo UAB „Liucija“ įpareigotas grąžinti pareiškėjai pagal sudarytą sutartį gautą avansą už nepristatytas prekes. Esant situacijai, kai sutartis negali būti įvykdyta, šalys turi būti grąžintos į padėtį, buvusią iki sandorio sudarymo. Todėl teismas nusprendė pripažinti ir leisti vykdyti užsienio arbitražo sprendimą.

Kasaciniu skundu suinteresuotas asmuo UAB „Liucija“ prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. lapkričio 7 d. nutartį ir priimti naują nutartį – atmesti pareiškėjos prašymą pripažinti ir leisti vykdyti užsienio arbitražo sprendimą, o, jei nebūtų tenkintas nurodytas kasacinio skundo prašymas, tuomet panaikinti skundžiamą nutartį ir perduoti bylą nagrinėti iš naujo Lietuvos apeliaciniam teismui.

Suinteresuoto asmens kasacinis skundas grindžiamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais kasacijos pagrindais – materialiosios ir proceso teisės normų pažeidimu, turinčiu esminės reikšmės vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, jeigu šis pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui, taip pat skundžiamame teismo sprendime (nutartyje) nukrypimu nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos.

Atrankos kolegija pažymi, kad kasacinis teismas tikrina žemesnės instancijos teismų sprendimų (nutarčių) teisėtumą tik išimtiniais atvejais, kai yra bent vienas iš CPK 346 straipsnio 2 dalyje nustatytų kasacijos pagrindų (CPK 346 straipsnio 1 dalis). Kasaciniame skunde nepakanka vien tik nurodyti kasacijos pagrindą – įvardyti kasacijos pagrindo buvimą būtina pagrįsti išsamiais teisiniais argumentais (CPK 347 straipsnio 1 dalies 3 punktas). Be to, CPK 346 straipsnio 2 dalyje nurodyti kasacijos pagrindai patvirtina, jog kasacija leidžiama ne teisės klausimais apskritai, bet siekiant, jog kasaciniame teisme būtų nagrinėjamos tik tokios bylos, kuriose kelių teisės problemų išsprendimas būtų reikšmingas vienodam teisės aiškinimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti buvus pažeistą materialiosios ar proceso teisės normą, teisinius argumentus, patvirtinančius nurodytos (nurodytų) teisės normos (normų) pažeidimą bei argumentuotai pagrįsti, kad teisės pažeidimas, į kurį apeliuojama, turi esminę reikšmę vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, taip pat kad jis (teisės pažeidimas) galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 2 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti konkrečią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisės aiškinimo ir taikymo praktiką, suformuotą byloje, kurių faktinės aplinkybės yra analogiškos ar iš esmės panašios į bylos, kurioje priimtas teismo sprendimas (nutartis) skundžiamas kasacine tvarka, bei argumentuotai pagrįsti, kad teismas skundžiamame procesiniame sprendime nukrypo nuo tokios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos praktikos. Tai daroma analizuojant apskųstuose teismų sprendimuose išdėstytus teisinius motyvus ir juos lyginant su Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota teisės taikymo ir aiškinimo praktika.

Suinteresuoto asmens kasaciniame skunde nurodomi tokie esminiai argumentai:

1. Kasaciniame skunde suinteresuotas asmuo nesutinka su skundžiamu teismo nutartimi ir nurodo, kad teismas, pirma, netinkamai taikė ir aiškino Niujorko konvencijos (toliau – Konvencija) V straipsnio 2 dalies b) punktą bei nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos dėl atsisakymo pripažinti ir vykdyti užsienio arbitražo sprendimą, kai tokio sprendimo pripažinimas ir vykdymas prieštarauja šios šalies viešajai tvarkai, taip pat, antra, netinkamai taikė ir aiškino Reglamento I (2014 m. kovo 17 d. Tarybos reglamento (ES) Nr. 269/2014 dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsizvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsiamasi), Reglamento II (2014 m. liepos 31 d. Tarybos reglamento (ES) Nr. 833/2014 dėl ribojamųjų priemonių atsizvelgiant į Rusijos veiksmus, kuriais destabilizuojama padėtis Ukrainoje) bei Lietuvos Respublikos tarptautinių sankcijų įstatymo imperatyviasias normas, reglamentuojančias prievolių vykdymo negalimumą sankcijų galiojimo laikotarpiu.
2. Kasaciniame skunde teigiama, kad teismas neįvertino suinteresuoto asmens argumentų dėl priežasčių, dėl kurių jis neturėjo teisės pristatyti prekes pagal sutartį. Sutartimi suinteresuotas asmuo privalėjo perduoti pareiškėjai dvejopo naudojimo prekes, t. y.

aspiracinės sistemos filtrus: „Simatek“ lokalius filtrus ir „Simatek“ impulsinės srovės filtrą, kurių KN kodas 8421. Šių prekių prekyba yra draudžiama vadovaujantis Reglamento II ir Tarptautinių sankcijų įstatymo nuostatomis. Teismas neįvertino, kad sankcijos, pasireiškiančios prekybos dvejopo naudojimo prekėmis draudimu, ir atsakomybės subjektui už sankcijų režimo laikymąsi taikymas arbitražo sprendimu prieštarauja Lietuvos Respublikos viešajai tvarkai ir dėl to egzistuoja Konvencijos V straipsnio 2 dalies b) punkto pagrindas atsisakyti pripažinti ir leisti vykdyti arbitražo sprendimą.

3. Lietuvos apeliacinis teismas nutartyje atkreipė dėmesį į kasacinio teismo praktiką (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. lapkričio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-255-611/2022), kurioje yra nurodyta, kad teismas turi atlikti išsamesnį tyrimą ir nustatyti pareiškėjos galimas sąsajas su asmenimis, kuriems gali būti taikomos sankcijos, kurių turtas įšaldytas. Tačiau priimdamas skundžiamą nutartį teismas nei atliko tyrimą dėl pareiškėjos sąsajos su asmenimis, kuriems gali būti taikomos sankcijos, nei, atitinkamai, galėjo nustatyti tokią sąsają, kas leistų tinkamai pasiremti Niujorko konvencijos pagrindu atsisakyti pripažinti ir vykdyti arbitražo sprendimą, prieštaraujantį Lietuvos Respublikos viešajai tvarkai. Teismas nutartyje tik pasirėmė Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos (FNTT) išvada byloje, kad pareiškėja neįtraukta į sankcionuotų asmenų sąrašą.
4. Tarptautinių sankcijų įstatymo 7 straipsnio 2 ir 3 dalyse įtvirtinta, kad tarptautinių sankcijų įgyvendinimo laikotarpiu: (i) subjektui draudžiama vykdyti sandorius ir prievoles, kurių vykdymas prieštarauja Lietuvos Respublikoje įgyvendinamoms tarptautinėms sankcijoms; (ii) sandoriai, kurie buvo sudaryti, ir prievolės, kurios atsirado iki nustatant tarptautinių sankcijų Lietuvos Respublikoje įgyvendinimą, turi būti nedelsiant nutraukti vienašališkai ar šalių susitarimu arba jų vykdymas sustabdytas.
5. Teismas nagrinėjamoje situacijoje nepagrįstai neatsižvelgė į suinteresuoto asmens argumentus, susijusius su sandorio ir prievolės vykdymo negalimumu tiek dėl minėtų Tarptautinių sankcijų įstatymo nuostatų, tiek dėl Reglamento I ir Reglamento II nuostatų. Sutarties 2.4.1 punktu pareiškėja ir suinteresuotas asmuo sutarė, kad išankstinis mokėjimas (avansas) privalo būti pervestas į Rusijos banką AB „Alfa Bank“, kuris yra įtrauktas į sankcionuotų subjektų sąrašą, todėl toks pervedimas buvo negalimas. Pareiškėja vienašališkai nutarė pakeisti banką, į kurį vietoje į sankcijų sąrašus patekusį AB „Alfa bank“ nurodė kitą banką, kas yra sutarties nuostatų pažeidimas. Vienintelė priežastis, dėl kurios pareiškėja pakeitė banką atsiskaitymui, yra siekis apeiti taikomą sankcijų režimą, bet tai *per se* prieštarauja Lietuvos Respublikos viešajai tvarkai bei Tarptautinių sankcijų įstatymo nuostatomis.

Atrankos kolegija, susipažinusi su kasacinio skundo argumentais, skundžiamos teismo nutarties motyvais ir jų pagrindu padarytomis išvadomis, sprendžia, kad kasaciniame skunde nekeliamas tokių teisės klausimų, kurie atitiktų CPK 346 straipsnio 2 dalyje nurodytus bylos peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindus. Atrankos kolegijos vertinimu, kasacinio skundo argumentais nepagrindžiama, kad teismas netinkamai aiškino ir taikė skunde nurodytas teisės normas ir kad tai galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui. Kasacinio skundo argumentais taip pat nepagrindžiamas nukrypimas nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos bei CPK 346 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodyto kasacijos pagrindo egzistavimas.

Kasacinis skundas pripažintinas neatitinkančiu CPK 346 straipsnio, 347 straipsnio 1 dalies 3 punkto reikalavimų, todėl jį atsisakytina priimti (CPK 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktai).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktais, 4 dalimi,

n u t a r i a :

Kasacinį skundą atsisakyti priimti ir grąžinti jį padavusiam asmeniui.
Ši nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

Teisėjai

Andžej Maciejewski

Gediminas Sagatys

Jūratė Varanaukaitė